

شیوه نامه اجرایی دوره‌ی دکتری (Ph.D.) دانشگاه صنعتی شیراز

مقدمه

در اجرای ماده ۱۳ آئین نامه دوره دکتری (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۳۸۹/۸/۸ این شیوه نامه تهیه و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۵ به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی شیراز رسیده است.

ماده ۱: تعاریف

برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این شیوه نامه به کار می‌رود.
وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
دانشگاه: منظور دانشگاه صنعتی شیراز و مؤسسه‌های وابسته به آن است.
شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی شیراز است.
دانشکده: منظور هر یک از دانشکده‌های دانشگاه صنعتی شیراز است.
گروه: منظور کوچک‌ترین واحد سازمانی آموزشی و یا پژوهشی دانشگاه است.
دوره: منظور دوره دکتری (Ph.D.) و بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطاء مدرک تحصیلی می انجامد.

کمیته پیشنهاد رساله و رساله: کمیته‌ای متشکل از استاد (استادان) راهنما، استاد (استادان) مشاور و دو نفر عضو هیأت علمی (یک نفر هیأت علمی با مرتبه حداقل دانشجویی خارج از دانشگاه صنعتی شیراز) به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب گروه مربوطه است.
آئین نامه: منظور آئین نامه دوره دکتری مصوب وزارت است.

ماده ۲

ضوابط ورود داوطلبان به دوره:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به دوره بر اساس ضوابط وزارت.

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مورد تأیید وزارت.

ج) بلامانع بودن ادامه تحصیل از نظر قوانین نظام وظیفه برای داوطلبان مرد.

د) احراز صلاحیت علمی برای ورود به دوره شامل یکی از موارد زیر:

۱: قبولی اولیه در آزمون نیمه متمرکز دوره دکتری، شرکت در مصاحبه و پذیرش نهایی

۲: پذیرش بدون آزمون کتبی:

۲-۱: پذیرش دانشجوی بر اساس آئین نامه ارائه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره‌های تحصیلی بالاتر.

۲-۲: پذیرش دانشجوی بر اساس سهمیه مربیان و با توجه به آخرین آئین نامه ارسالی از طرف وزارت.

۲-۳: پذیرش دانشجوی پژوهش محور با توجه به آخرین آئین نامه ارسالی از طرف وزارت.

۵) احراز توانایی در زبان خارجی مورد تأیید شورا.

ماده ۳

مسئولیت راهنمایی دانشجویان از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده استاد راهنما است که به پیشنهاد دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری یا بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود. پس از تعیین استاد راهنما، مراتب از طریق شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌گردد. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، رئیس گروه وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد.

تبصره ۱: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط مسئولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما به طور مشترک عهده دار می‌شوند. مشروط به اینکه استاد راهنمای اصلی (اول) حداقل ۶۰ درصد هدایت رساله را بر عهده داشته باشد.

تبصره ۲: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما می‌توان یک یا دو استاد مشاور از بین اعضای هیأت علمی دانشگاه یا متخصصین خارج دانشگاه با مدرک دکتری و تأیید گروه ذی‌ربط برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

تبصره ۳: در صورتی که ارتباط استاد راهنما به هر دلیلی با دانشگاه قطع گردد، استاد راهنمای جایگزین می‌تواند از بین متخصصین دارای مدرک دکتری داخل یا خارج از دانشگاه پس از تأیید دانشکده مربوطه و شورا انتخاب گردد.

ماده ۴

شرایط تدریس، راهنمایی و مشاوره رساله دانشجویان در دوره دکتری :

الف) تدریس

- ۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه استادیاری یا بالاتر.
- ۲- چهار نیمسال سابقه تدریس دروس نظری در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه یا سایر مؤسسات آموزشی مورد تأیید گروه و دانشکده مربوطه.
- ۳- موافقت شورای گروه.

تبصره ۱: با موافقت گروه و تأیید دانشکده مربوطه، ۲ نیمسال تدریس در دوره کارشناسی می‌تواند جایگزین حداکثر یک نیمسال تدریس در مقطع تحصیلات تکمیلی گردد.

ب) راهنمایی رساله

شرایط راهنمایی رساله دوره دکتری مطابق با آئین نامه شماره ۲۲/۴۰۰۳۰ مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۶ (ار سالی از دفتر معاون محترم آموزشی وزارت) و با تفسیر آن توسط شورای تحصیلات تکمیلی به شرح زیر می‌باشد.

- ۱- چهار نیمسال سابقه تدریس دروس نظری در مقاطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه یا سایر مراکز آموزشی مورد تأیید گروه و دانشکده مربوطه.

۲- یکی از موارد زیر:

الف: چاپ (یا ارائه پذیرش) حداقل سه مقاله در مجله‌های معتبر علمی پژوهشی طی سه سال گذشته.

ب: چاپ (یا ارائه پذیرش) حداقل دو مقاله در مجله‌های معتبر علمی پژوهشی و در حال انجام یک طرح تحقیقاتی برون دانشگاهی طی سه سال گذشته.

۳- موافقت شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی.

تذکر: عضو هیأت علمی متقاضی راهنمایی دانشجوی دکتری باید حداقل یک ماه قبل از مصاحبه داوطلبان ورود به دوره شرایط فوق را احراز نموده باشند.

تبصره ۲: هر استادیار بعد از فارغ‌التحصیلی کیفی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد می‌تواند سالیانه یک دانشجوی دکتری و جمعاً بطور همزمان تا ۴ دانشجوی دکتری و دانشیاران و استادان سالیانه ۲ دانشجوی دکتری و بطور همزمان به ترتیب ۶ و ۸ ر ساله دانشجوی دکتری را راهنمایی نمایند.

تبصره ۳: پس از ارائه پذیرش اولین مقاله مرتبط با پیشنهاد رساله مصوب، دانشجوی مورد نظر از ظرفیت استاد راهنما خارج و عضو هیأت علمی می‌تواند با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۴ درخواست دانشجوی جدید نماید.

تبصره ۴: در صورت وجود اساتید راهنمای مشترک، ظرفیت پذیرش دانشجو توسط هر استاد با توجه به درصد مشارکت اساتید راهنما تعیین می‌گردد.

ج) مشاوره رساله

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه استادیاری یا بالاتر.

۲- راهنمایی یا مشاوره حداقل یک پایان نامه کارشناسی ارشد دفاع شده.

۳- پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای گروه.

تبصره ۱: در شرایط خاص و به تشخیص شورا انتخاب استاد مشاور از بین متخصصان (با مدرک دکتری) خارج از مؤسسه نیز بلامانع است.

ماده ۵

مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که در شیوه آموزشی-پژوهشی، ۱۲ تا ۱۸ واحد آن آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد باقی مانده پژوهشی (رساله) است. میزان دقیق واحد آموزشی هر رشته-گرایش بر اساس برنامه مصوب، به پیشنهاد دانشکده و تصویب شورا تعیین می‌گردد. در شیوه پژوهشی تعداد ۲۸ تا ۳۳ واحد دوره مربوط به رساله و ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی مرتبط با موضوع رساله دانشجو است که با نظر استاد راهنما و تأیید گروه تعیین می‌گردد.

تبصره ۱: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است حداکثر ۶ واحد از درس‌های دوره کارشناسی ارشد و یا کارشناسی را به عنوان درس جبرانی (با حداقل نمره ۱۴) بگذراند. نمره درس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌گردد. گذراندن دروس جبرانی موجب افزایش حداکثر سنوات تحصیلی دانشجو نمی‌گردد.

تبصره ۲: دانشجوی در شیوه آموزشی - پژوهشی موظف است در هر نیم سال حداقل ۶ واحد و حداکثر ۹ واحد درسی انتخاب نماید، مگر اینکه واحدهای باقیمانده از ۶ واحد کمتر باشد. حداقل واحدها بدون در نظر گرفتن دروس جبرانی محاسبه می شود.

تبصره ۳: حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ و میانگین کل دروس گذرانده شده در دوران آموزشی ۱۶ از ۲۰ است. در صورتی که میانگین کل کمتر از ۱۶ باشد، دانشجوی مجاز است حداکثر در یک نیمسال تحصیلی با نظر استاد راهنما درس هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

ماده ۶: موضوع رساله

دانشجو موظف است در شیوه آموزشی - پژوهشی تا پایان نیمسال اول تحصیلی و در شیوه پژوهش محور از طرح های پژوهشی تقاضا محور همزمان با پذیرش، موضوع کلی رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین کند و فعالیت پژوهشی خود را آغاز نماید.

ماده ۷: ارزیابی جامع

در شیوه آموزشی - پژوهشی دانشجوی موظف است پس از گذراندن دروس دوره آموزشی در ارزیابی جامع شرکت نماید. ارزیابی جامع زیر نظر شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و با نظارت نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه، توسط کمیته ارزیابی جامع مرکب از حداقل ۴ نفر بشرح زیر برگزار می شود.

۱- استاد(استادان) راهنما.

۲- استاد (استادان) مشاور.

۳- حداقل ۳ نفر عضو هیأت علمی که به پیشنهاد شورای گروه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برگزیده می شوند.

حداقل یک نفر از اعضای کمیته باید دارای مرتبه دانشیاری و بقیه دارای حداقل مرتبه استادیاری (آموزشی، پژوهشی) با شرایط تدریس در دوره دکتری (ماده ۴) باشند.

دستورالعمل ارزیابی جامع:

۱- آزمون کتبی ۷۰٪ و شفاهی ۳۰٪ نمره نهایی را تشکیل می دهد و میانگین کل نمرات دانشجوی در ارزیابی جامع نباید از ۱۶ (از ۲۰) کمتر باشد.

۲- سوالات آزمون کتبی از محتوای حداقل ۳ درس به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب گروه مربوط در سطح تحصیلات تکمیلی تهیه می گردد.

۳- سوالات آزمون شفاهی باید از محتوای دروس کتبی آزمون و نیز در زمینه موضوع کلی رساله دانشجوی باشد. آزمون شفاهی باید حداکثر تا یک ماه پس از آزمون کتبی برگزار گردد.

۴- ارزیابی جامع حداکثر دو بار در سال به پیشنهاد گروه و پس از تصویب دانشکده به شورا اعلام می گردد.

۵- گروه موظف است نتیجه ارزیابی جامع (کتبی و شفاهی) را حداکثر یک هفته پس از برگزاری امتحان شفاهی، از طریق دانشکده به مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش نماید.

تبصره ۱: میانگین نمرات دانشجوی در شیوه آموزشی - پژوهشی در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد. دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد، تنها یک بار می‌تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

تبصره ۲: در صورتی که معدل کل دانشجوی در دوره آموزشی حداقل ۱۸ و نمره تمامی دروس گذرانده دانشجوی از ۱۶ بیشتر باشد، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، آزمون کتبی امتحان جامع می‌تواند حذف گردد. معدل کل به عنوان نمره آزمون کتبی منظور خواهد شد.

ماده ۸: تصویب طرح تحقیق

۱- دانشجوی موظف است حداکثر بعد از گذشت ۶ ماه از قبولی در ارزیابی جامع، طرح تحقیق رساله خود را مطابق با فرم طرح تحقیق مصوب دانشگاه و با همکاری استاد(استادان) راهنما تهیه و به شورای گروه ارائه دهد.

تبصره ۱: به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مدت فوق می‌تواند تا ۶ ماه دیگر تمدید گردد. پس از گذشت یک سال از ارزیابی جامع و در صورت عدم تصویب طرح، موضوع امکان ادامه تحصیل دانشجوی در شورا مطرح و تصمیم‌گیری خواهد شد.

۲- بررسی و تصویب طرح تحقیق رساله در جلسه‌ای علنی با حضور اعضای کمیته رساله و با مدیریت استاد راهنما انجام می‌پذیرد و دانشجوی موظف است در جلسه حضور داشته باشد و از طرح تحقیق رساله خود دفاع کند.

تبصره ۲: در صورتی که دانشجوی در نوبت اول نتواند از پیشنهاد رساله خود با موفقیت دفاع کند، با رعایت مفاد تبصره ۱ به او اجازه داده می‌شود تا در جلسه‌ای دیگر نسبت به دفاع از پیشنهاد رساله خود اقدام نماید.

تبصره ۳: دانشجوی دکتری باید در پایان هر سال تحصیلی (و در صورت استفاده از فرصت مطالعاتی خارج از دانشگاه، بعد از فرصت مطالعاتی) در حضور اعضای کمیته رساله، گزارش پیشرفت تحصیلی خود را بر اساس طرح تحقیق مصوب به صورت شفاهی ارائه نماید. اعضای کمیته رساله باید نتیجه ارزیابی کیفی خود را به صورت (عالی، خوب، متوسط و ضعیف) در قالب گزارش پیشرفت تحصیلی به مدیر گروه و مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه دهد.

ماده ۹: دفاع از رساله

دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱: احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله (مطابق با اهداف طرح تحقیق) متناسب با موضوع رساله، قبل از دفاع از طریق چاپ یا اخذ پذیرش نهایی حداقل یک مقاله مستخرج از رساله برای دانشجویان در شیوه آموزشی - پژوهشی و دو مقاله برای دانشجویان در شیوه پژوهشی در مجلات معتبر علمی پژوهشی دارای نمایه معتبر بین‌المللی و با تأیید گروه مربوط صورت می‌گیرد.

دستاوردهای علمی یاد شده باید با ذکر نام دانشجو، استاد (استادان) راهنما و نام "دانشگاه صنعتی شیراز" باشد.

تبصره ۲: پس از احراز کفایت دستاوردهای علمی (موضوع تبصره ۱ ماده ۹) و تأیید حداقل یکی از داوران کمیته رساله، مدارک و فرمهای تکمیل شده بعلاوه تاریخ تعیین شده برای دفاع، حداقل دو هفته قبل از دفاع توسط دانشکده برای صدور مجوز و درج در پرونده دانشجو به امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌گردد.

تبصره ۳: جلسه دفاع از رساله با حضور نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان ناظر و اعضاء کمیته رساله رسمیت می‌یابد.

تبصره ۴: حداقل زمان لازم بین تصویب طرح تحقیق در دانشگاه و دفاع از رساله با رعایت مفاد ماده ۱۳ یک سال تمام می‌باشد.

ماده ۱۰: ارزیابی رساله

ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهشی انجام شده میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود.

تبصره ۱: در پایان جلسه دفاع، اعضای هیأت داوران، نمره رساله دانشجو را بر مبنای ۲۰ تعیین می‌نمایند. نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه میانگین وزنی نمرات را محاسبه و با توجه به جدول زیر، به صورت قبول (عالی، بسیار خوب یا خوب) یا غیرقابل قبول اعلام می‌گردد.

جدول ارزیابی

درجه	نمره
عالی	۱۸,۵ تا ۲۰
بسیار خوب	۱۷,۵ تا ۱۸,۴۹
خوب	۱۶ تا ۱۷,۴۹
غیرقابل قبول	کمتر از ۱۶

تبصره ۲: چنانچه رساله دانشجو "غیرقابل قبول" ارزیابی شود، بنا به تشخیص کمیته رساله، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله بعمل آورده و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۱۱

دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه قبول از رساله خود، دانش آموخته دوره دکتری شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکتری تخصصی نایل می‌گردد.

ماده ۱۲: طول دوره تحصیل

مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری در شیوه آموزشی، پژوهشی حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهار سال و نیم و در شیوه آموزشی حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال به صورت تمام وقت است. در

صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما، تأیید گروه و دانشکده ذی‌ربط، می‌توان حداکثر تا یک نیمسال تحصیلی به این مدت افزود.

تبصره ۱: دانشجو می‌تواند در طول دوره تحصیل با موافقت استاد راهنما، گروه و دانشکده ذی‌ربط با رعایت مدت مجاز تحصیل، حداکثر از دو نیم‌سال مرخصی تحصیلی یا حذف ترم با احتساب در سنوات تحصیلی استفاده کند. درخواست مرخصی تحصیلی در اولین نیمسال تحصیلی مجاز نیست.

تبصره ۲: در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای دانشکده، شورا در یک جلسه بررسی موارد خاص مورد را با حضور استاد راهنما بررسی و متناسب با فعالیت‌های کمی و کیفی و علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری خواهد کرد.

ماده ۱۳: محرومیت از ادامه تحصیل

در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

الف) میانگین کل نمره‌های درسی دانشجو (با رعایت تبصره ۹ آئین‌نامه) کمتر از ۱۶ شود.

ب) عدم کسب نمره قابل قبول پس از حداکثر دو بار شرکت در آزمون ارزیابی جامع.

ج) عدم موفقیت در دفاع از پیشنهاد رساله حداکثر بعد از دو مرتبه.

د) غیر قابل قبول ارزیابی شدن رساله دانشجو با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۰.

ه) به پایان رسیدن مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۲).

تبصره ۱: در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای را بر اساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند.

ماده ۱۴:

تفسیر و نظارت بر حسن اجرای این شیوه‌نامه و بررسی موارد خاص دیگر بر عهده شورا است.

ماده ۱۵:

این شیوه‌نامه مشتمل بر ۱ مقدمه، ۱۵ ماده و ۲۵ تبصره در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۵ به تصویب تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی شیراز رسید و لازم اجرا می‌باشد.